ligemed Steffens, Baggesen og Sibbern vare hans bedste Omgangsvenner, blev hendragen til Æsthetik og Poesi. „Han gjorde sig nøie bekjendt med de vigtigste fremmede Værker saavel over Lovgivningsfaget i Almindelighed som over enkelte Grene af samme, hvoraf især den kriminelle havde en rig og stedse voxende Literatur, saa og med Statsoekonomi og andre for Lovgivningen vigtige Videnskaber", og til Lærde Efterretninger og Minerva vedblev han at levere en Mængde Anmeldelser og Afhandlinger. „De eiendommelige christelige Forestillinger, der under hans tidligere Udvikling vare traadte tilbage, begyndte atter at finde Indgang i hans Sind", og i sine senere Skrifter har han anerkjendt, at det ikke varede længe, „før han frigjorde sig for det Afguderi med Kants Lære, hvormed han indtraadte paa Forfatterbanen, men at dens rene og kraftfulde Moral har havt en Indvirkning paa hans Sind, som aldrig har tabt sig." Nogle af Ø.'s senere Afhandlinger har Grundtvig i sin lille Verdenskrønike givet det Vidnesbyrd, at de ere opbyggeligere end de fleste Prædikener nuomstunder (ɔ: 1812), og han tilføier: Hvor salig Luther dog vilde ryste Theologerne, naar han saae den Lovlærde gjøre de Skriftkloge til Skamme! Det kan maaskee ogsaa her bemærkes, at Ø.'s Ven, Biskop Martensen, gav ham det Vidnesbyrd ved hans Baare, at han aldrig havde manglet i Menighedens Forsamling.

De senere philosophiske Systemer, navnlig Hegels, blev Ø. temmelig fremmed for; kun i den store Feide angaaende Determinismen, som Hovitz fremkaldte i 1824, tog han levende Deel. I 1801 udkom hans Fortolkning og Bedømmelse af Fdg. af 27de Sept. 1799 om Trykkefrihedens Grændser, i hvilket Skrift han med stor Skarpsindighed forsvarer denne temmelig ilde lidte Forordning; at han i sit 22de Aar og paa en Tid, da de af den franske Revolution udgaaede Ideer endnu havde megen Magt, kunde finde Anledning til at tage sig saaledes af denne Fdg., er vistnok ganske mærkeligt, og hans Interesse for at beskjæftige sig med Forsvar for den har holdt sig til det Sidste, idet han i sit allersidste Skrift idelig vender tilbage dertil. Samme Aar blev han udnævnt til Assessor i Hof- og Stadsretten og i 1810 til Assessor i Høiesteret, i hvilke begge Retter han udfoldede en overordenlig Virksomhed, medens han fortsatte sine literaire Sysler; „ved at komme ind i den praktiske Virksomhed fik han et dybere og mere omfattende Blik over Retsforholdene end den blot videnskabelige Betragtning kunde give", og han har selv erklæret, at „saafremt han har udrettet noget for Retsstudiets Udvikling i sit Fædreland (han taler altid med en mageløs Beskedenhed om sig selv), saa er det fornemmelig skeet derved, at han stedse har benyttet Eftertænkningen ved den Erfaring, Embedslivet gav, i hvilken Henseende hans utrolige Hukommelse naturligviis var ham til stor Hjælp. Hans juridiske Skrifter ere for talrige til at vi her kunne omtale dem i det Enkelte, men der er ikke nogen Green af Lovkyndigheden, uden at han har behandlet og beriget den; vi indskrænke os til at nævne: Juridisk Maanedstidende, Juridisk Archiv, Systematisk Udvikling af Begrebet om Tyveri, Nyt Juridisk Archiv, Juridisk Tidsskrift (de første 16 Bind), Eunomia, Formularbogen (6 Udgaver) og navnlig Haandbog over den danske og norske Lovkyndighed med stadig Hensyn til Hurtigkarls Lærebog (sluttet 1835), som endnu er det vigtigste Grundlag for det juridiske Studium. Om Ø.s Betydning som Lovkyndig kan man næsten ikke bruge for stærke Udtryk; det er med Rette sagt, at „han har skabt en heel ny Retskyndighed", at „der er ingen Jurist i Danmark og Norge, som jo maa kalde sig hans Lærling", at „han altid maa nævnes først og sidst blandt danske Lovkyndige", og at „hans Arbeider maae blive Grundlag og Udgangspunkt for Enhver, som fremtidig vil forske i dansk Lov og Ret". Han er tillige een af de faa danske Videnskabsmænd, som man har nedladt sig til at tage Hensyn til i Tydskland; navnlig gav hans Critik over Gönners Udkast til en Straffelov for Bayern (Criminalretten var i det Hele vistnok hans Yndlingsfag) Anledning til en livlig Pennefeide med denne berømte tydske Retslærde. Man maa altid beundre hans mageløse „Grundighed, Skarpsindighed, Styrke i at fremsætte Begreber og Resultater og Lethed i at bevæge sig i den næsten uoverseelige Mængde af Lovbestemmelser"; derimod er hans Sprog jævnlig noget tungt ved den vidtløftige Argumentation og den Masse af Indvendinger, han tænker sig fremsatte mod den Sætning, han forsvarer, og det er ret betegnende, at han selv saa tidt bruger det Udtryk, at han nu vil „udbrede sig over" det og det Spørgsmaal. Systematiker var Ø. i Grunden ikke, hans Skrifter maae betragtes som ypperlige Materialier, som de yngre Jurister, og navnlig J. E. Larsen, have lagt den sidste Haand paa ved deraf og derpaa at opføre Systemet.

1813 blev Ø. Deputeret i det danske Cancelli og 1825 Generalprokureur, i hvilken Egenskab han har havt den vigtigste Andeel i den Mængde Love, der ere udkomne fra 1825 til 1848; fra 1815 udgav han Collegialtidenden. Samme Aar modtog han baade fra Kjøbenhavns og Kiels Universiteter (uden Disputats) den juridiske Doctorværdighed. Da han i 1835 blev udnævnt til kongelig Commissarius ved Stænderne i Roeskilde og Viborg, var der en almindelig Jubel, thi hans Navn var det folkeligste af alle i den Tid, med Rette blev han kaldt „Kongens og Folkets Mand", og „med en varmere og almindeligere Anerkjendelse traadte neppe Nogen tilbage fra et saadant Hverv end Ø. fra de første Stænderforsamlinger. Han havde ogsaa store Fortjenester af det hele Stændervæsen, der neppe nogensinde var blevet, hvad det dog i Virkeligheden blev: en smuk og dygtig Skole for en tilkommende constitutionel Udvikling, havde ikke Ø. været Commissarius, havde han ikke ligesaa meget lettet Forhandlingerne ved sin jævne og billige Optræden, som befrugtet dem ved sin grundige Lærdom og mangehaande Erfaring."

Vende vi os nu tilsidst til Ørsteds Betydning som Statsmand, da maa der møde os et mindre lyst Billede, thi hvorledes skulde han, den lærde, prøvende Critiker med den „alsidige" Betragtning af enhver Ting og de vidtløftige Betænkninger og Betænkeligheder, besidde Statsmandens første Egenskaber: den bestemte Energi, det praktiske Blik, den skabende Evne og det hurtige Instinct, og hvorledes skulde han, graanet i Cancelliets Lønkammer, forstaae den nye Tid, naar den støttede sig paa Nationalitets-Ideer og krævede constitutionelle Statsformer? — Da Christian den 8de i Marts 1842 gjorde Prindsen af Augustenborg til Statholder og øverstcommanderende General i Slesvig og Holsten, tog Krabbe-Carlsius og O. Moltke deres Afsked og i deres Sted indtraadte i Geheimestatsraadet, foruden Brødrene Reventlov-Criminil, Ørsted, som snart tilligemed Stemann blev Sjælen i Regjeringen. Og fra den Tid sank Ø.s Popularitet Dag for Dag, thi Regjeringen var baade døv og blind for den fra den separatistiske Bevægelse i Hertugdømmerne truende Fare, uagtet den danske Presse med Utrættelighed vedblev at advare derimod. „Den danske Journalistik blev mere og mere omspændt af juridiske Fodangler paa samme Tid, som Separatismens Organer i Hertugdømmerne fandt sig i uforstyrret Brug af den tøilesløseste Frihed; der var en Argus-Control, grantseende og nøieregnende, rastløs og utrættelig, hvor det gjaldt de danske liberale Blade, medens der ikke syntes at være Øie eller Øre for det, der foregik i Hertugdømmerne." Da de jydske Stænder vilde tage sig af P. Hj. Lorentzen, som den frygtløse Forkæmper for Danskheden i Slesvig, satte Ø. sig derimod med stor Ivrighed, og da Stænderne indgav en Adresse til Kongen, strøg han Forhandlingerne derom i Tidenden. Samtidig dermed blev Oprettelsen af det skandinaviske Samfund forbudt, den slesvigske Forening og Trykkefrihedsselskabet fik forskjellige Advarsler, og der negtedes Bønderne Ret til at samles i større Møder for at drøfte offentlige Anliggender. Det fremgaaer af Ø.s seneste Skrifter, at han ingenlunde har billiget alle slige Beslutninger, men bagefter har han forsvaret næsten Alt. Den nationale Bevægelse maatte han betragte som „hidrørende fra en eensidig Betragtning af Statens Forhold", der havde bevirket, at „det forhen saa rolige og forstandige danske Folk var blevet en Spillebold for Partibevægelser." „Kongens Mand" var han bestandig og i 1847 blev han Ridder af Elephanten, men „Folkets Mand" var han ikke længer, thi i den 5te af de Resolutioner, der bleve vedtagne paa det berømte Møde i Casino den 20de Marts 1848 hed det: Danmarks Velfærd fordrer, at Kongen uopholdelig omgiver Thronen med Mænd, hvis Indsigt, Energi og Fædrelandskjærlighed kan give Regjeringen Kraft og Nationen Tillid. Dog, „da den næste Dag den store Skare bevægede sig gjennem Vimmelskaftet ad Christiansborg Slot til, gik en enkelt Mand i sin Embedsdragt den modsatte Vei forbi hele Toget, æret og ufortrædiget af det fremadhigende Folk, og det var Ørsted." Han blev valgt i Kjøbenhavn til Medlem af den grundlovgivende Rigsforsamling, men var een af de Ti, som protesterede mod Grundloven, ligesom han senere som Medlem af Landsthinget stemte mod de fleste af de Love, der vare Udtryk for den nye Tids Aand. Men da Kundgj. af 28de Jan. 1852 havde opstillet Heelstaten som Formaal og Grundsætning, og da denne, forinden nogen Forfatningslov var udkommen, søgtes gjennemført ved Toldgrændsens Flytning til Elben og Arvefølgens Forandring i Overeensstemmelse med Budskabet af October 1852, stillede Ø., altid consequent i Med- og Modgang, sig naturligviis paa Regjeringens Side og blev efter Rigsdagens Opløsning i April 1853 Premier- samt Cultus- og Indenrigsminister. Den mærkelige Kamp, som nu fandt Sted mellem Rigsdag og Regjering og Ø.s Deeltagelse deri er i frisk Minde, og nødig ville vi ved hans Død opfriske den alt andet end glædelige Erindring derom, men det erkjende vel dog selv Ø.s varmeste Venner, at han, endog afseet fra Alderen, umulig kunde være skikket til at lede Bevægelsen og Udviklingen i en constitutionel Stat. I Decbr. 1854 ophørte hans Ministerium, og i Febr. 1856 faldt Rigsretsdommen, hvorved han blev frikjendt og med ham de andre anklagede Ministre.

Store Mænd døe oftest for tidligt, begrædte og savnede, men i dette Tilfælde kræver Sandheden den Erkjendelse, at hvis Ø. var død den Gang han endnu var baade Kongens og Folkets Mand, altsaa før Marts 1842, eller ialfald før April 1853, vilde Beundringen og Sorgen have været større, end de nu kunne være. Dog, derfor fælder Danmark ligefuldt en Veemodstaare ved denne Mands Baare og anerkjender, at det i ham har tabt en af sine store og ædle Sønner. Hans Liv var langt og indholdsrigt, hans Aften kom seent, hans Støv hvile nu i Fred!

S.

Indlandet.

Striden om de juridiske Embedsmænds Lønning.

Den imellem Rigsdagens tvende Afdelinger i Slutningen af sidste Samling opstaaede Tvist tiltrak sig strax i høi Grad den offentlige Opmærksomhed, og denne er under den senere Tids totale Mangel paa større indre Begivenheder ikke alene ei bleven bortvendt i andre Retninger, men er endogsaa yderligere bleven spændt ved det Forslag om en Forandring i Valgloven, som vi forrige Gang omtalte, og som nærmest maa betragtes som, om end langtfra alene fremkaldt eller begrundet, saa dog nærmest foranlediget ved den stærke Bevægelse, i hvilken Gemytterne vare bragte under Stridens Hede.

Uenigheden mellem Landsthing og Folkething viste sig vistnok ved flere forskjellige Lovforslag, men det lykkedes dog ved Afslag og Eftergivenhed paa begge Sider at tilveiebringe saamegen Enighed, at ikkun eet eneste rigtignok betydeligt Lovforslag, nemlig det om Lønninger til Embedsmænd udenfor Ministerierne, maatte falde af Mangel paa samstemmende Beslutning af Thingene. — Striden dreiede sig saavel her som i Finantsloven om Maaden, paa hvilken den paatænkte Reform med Hensyn til juridiske Embedsmænds Lønning skulde iværksættes, thi om Reformen selv vare Alle enige. — Efterat nemlig afdøde Justitsminister Rotwitt havde udvirket en Kongelig Resolution, der gav ham Bemyndigelse til ved indtrædende Vacancer at foranstalte de Sportler og andre visse Indtægter, som tilsvde juridiske Embedsmænd omkring i Landet, inddragne i Statskassen, og Embederne i det Sted tillagte fast Løn, indbragte han i Consequents af samme saadanne Ændringsforslag til Finantsloven, at Regjeringen for Finantsaaret 1860—61 af Rigsdagen bevilligedes de fornødne Midler til Planens Iværksættelse for de Embeders Vedkommende, som maatte blive ledige i Aarets Løb. — Finantsloven havde imidlertid ikkun været til 2den Behandling i Folkethinget, da Rotwitt døde og hans Ministerium opløstes; dog det nye Ministerium sluttede sig ganske til Reformen og gjorde alene Fordring paa, at Bestemmelsen optoges under en saadan Form i Finantsloven, at der reserveredes enhver af de lovgivende Myndigheder den dem tilkommende Indflydelse aldeles usvækket til den Tid, da der kunde forelægges et Lovforslag, som endelig afgjorde ikke alene Lønningsmaaden, men ogsaa Lønningsbeløbene. — Efter Forslag af 15 Medlemmer omændredes derfor den tilsvarende Passus i Finantsloven saaledes, at Ministeriet følte sig tilfredsstillet, men i Landsthinget opstod der Frygt for, at den omredigerede Bestemmelse kunde gives en Fortolkning, hvorved Folkethinget vilde faae den aldeles overveiende Indflydelse paa Fastsættelsen af Lønningernes Størrelse; dette maatte nemlig blive Tilfældet, saasnart Folkethinget saae sig istand til at fremtvinge Sagens Afgjørelse gjennem Bevillinger paa Finantsloven, hvilken jo grundlovmæssig først behandles i Folkethinget og som ikke fornuftigviis kan standses hverken af Landsthing eller Regjering, fordi enkelte Poster forekomme disse mindre passende. — Landsthinget foretog af denne Grund en Ændring, der gik ud paa, at Regjeringen skulde tage foreløbig gyldig Bestemmelse om Lønningerne til de juridiske Embedsmænd, indtil en af alle Parter vedtagen Lønningslov endelig havde afgjort hele dette Forhold. — Folkethingets Majoritet vedkjendte sig nu den af Landsthinget befrygtede Formening, og en Strid udspandt sig, som dog paa Grund af Nødvendigheden af Finantslovens Vedtagelse, bilagdes ved Fastsættelsen af et Maximum (2500 Rdl.) for den finantsielle Myndighed, som saaledes extraordinairt tildeeltes Ministeriet. — Denne Afgjørelse var imidlertid kun en Stilstand eller rettere en Stridens Overføring fra det generende Terrain, Finantsloven, til en mere bequem Valplads, den ovennævnte Lønningslov, i hvilken Folkethinget allerede tidligere med et overveiende Stemmeantal havde indskudt en Paragraph, hvis Hensigt var at forandre den kongelige Bemyndigelse angaaende Lønningsreformen til en uigjenkaldelig Lov. Herpaa vilde Landsthinget imidlertid ikke indlade sig, netop fordi en lovmæssig Fastsættelse af Reformen som uigjenkaldelig, forinden Vilkaarene for dens Gjennemførelse forelaae, vilde vanskeliggjøre Jagttagelsen af alle de Hensyn, som man mulig til den Tid ønskede at tage, og Ministeriet sluttede sig i saa Henseende ganske til Landsthinget. — Et Forlig blev forsøgt af forskjellige Medlemmer i begge Thing ved et Forslag om en Beslutning, der udtalte Ønsket om Reformen samt den Forvisning, at Regjeringen til næste Samling vilde udarbeide og forelægge en fuldstændig Lønningslov, men uagtet Beslutningen vedtoges i begge Thing og Regjeringen i Eet og Alt sluttede sig til samme, indstemte Folkethingets Majoritet dog paany den omtvistede Paragraph, i hvis Sted Beslutningen skulde træde, og hele Lønningsloven maatte saaledes falde.

Af denne sammentrængte Fremstilling af Gangen i Striden mellem Lands- og Folkething angaaende den paatænkte Reform i Lønningsmaaden for de juridiske Embedsmænd ville Læserne allerede have seet, at begge ere fuldstændig enige om Reformens Hensigtsmæssighed og snarlige Iværksættelse, ligesom ogsaa at Regjeringen har erklæret sig rede til at foretage de nødvendige Forarbeider til dens Gjennemførelse, saa at denne Sag forhaabentlig allerede i den førstkommende Session kan finde sin endelige Afgjørelse. — Det er saaledes ingenlunde Sagens Realitet, der har givet Anledning til uoverensstemmende Beslutninger, som endog i nogen Tid truede med Finantslovens Ikke-Vedtagelse og deraf følgende Opløsning af eet eller begge Thing, men det er egentlig kun